

Espais verds i Biodiversitat

Metodologia de treball en jardineria

PODA D'ARBUSTOS I EL RETALL DE TANQUES I VORADES

Parcs i Jardins

Ajuntament de
Barcelona

Han col.laborat:

Redacció: Esther Murillo,
Lourdes Carreras,
Joan Guitart,
Santi Duarte,
Ramon Jiménez

Mesures de Previsió: Pep Llimona

Coordinació: Santi Duarte

Aprovació Director de Conservació: Xavier Hernández

Revisió: | 1 - 20/06/05
 | 2 - 03/02/06
 | 3 - 06/03/14

1. DESCRIPCIÓ	pàg. 1
2. PUNT D'APLICACIÓ	pàg. 1
3. EINES	pàg. 1
4. DOCUMENTS DE REFERÈNCIA	pàg. 1
5. OBJECTIU	pàg. 1 -2
6. METODOLOGIA	pàg. 2 - 7
6.1. Tècniques de tall	pàg. 2
6.2. Criteri de selecció de branques	pàg. 2
6.3. Poda d'arbustos	pàg. 2 - 5
6.3.1. Procès de la poda	pàg. 3
6.3.2. Formació de l'estructura de la planta	pàg.4
6.3.3. Poda de manteniment o nateja	pàg. 4
6.3.4. Rejuveniment de la planta	pàg. 4
6.3.5. Producció de flors i fruits	pàg. 4
6.3.6. Seguretat	pàg. 5
6.3.7. Eines	pàg. 5
6.4. Retall de vorades	pàg. 5 - 6
6.4.1. Procès de retall de vorades	pàg. 5
6.4.2. Època d'actuació	pàg. 6
6.4.3. Eines	pàg. 6

6.5. Poda d'enfiladisses	pàg. 6 - 7
6.5.1. Poda de formació	pàg. 6
6.5.2. Poda de manteniment	pàg. 6
6.5.3. Eines	pàg. 7

7. TREBALL A REALITZAR DESPRÉS DE LA PODA

pàg. 7

8. EQUIPS DE PROTECCIÓ INDIVIDUAL

pàg. 7

9. ANNEXOS

pàg. 7 - 13

9.1. Eines manuals	pàg. 8
9.2. Eines mecàniques	pàg. 9
9.3. Característiques de poda de diferents espècies ornamentals	pàg. 10 - 13

1. DESCRIPCIÓ

Metodologia de treball per desenvolupar les tècniques de poda d'arbustos.

La poda consisteix en l'eliminació selectiva de branques o part d'aquestes d'una planta per un motiu concret, clar i definit.

2. PUNT D'APLICACIÓ

Zones verdes

3. EINES

Eines manuals: tisora de mà, tisora de dues mans, tisora francesa, serra

Eines mecàniques: tallabardisses

4. DOCUMENTS DE REFERÈNCIA

PMA/11	Gestió de residus a les zones verdes
	Manual de prevenció de riscos laborals en jardineria, editat pel Departament de Prevenció propi.

5. OBJECTIU

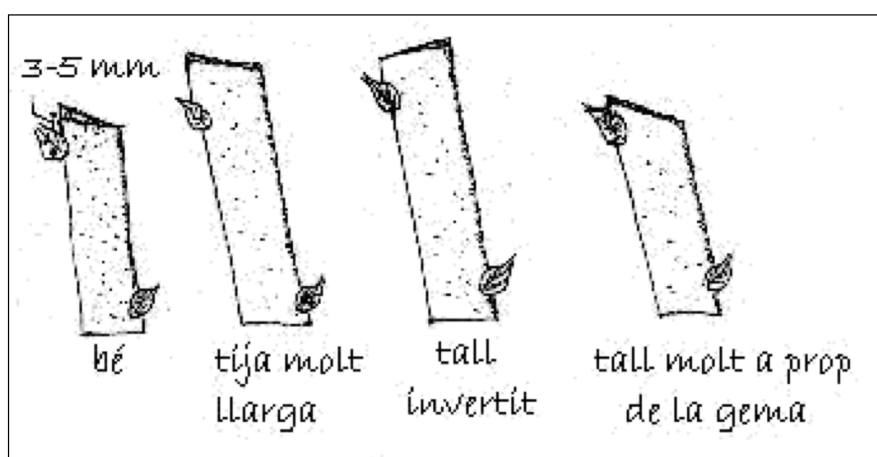
Els objectius d'actuació poden ser diversos:

- Formació de l'estructura de la planta
- Correcte desenvolupament de la planta
- Rejuveniment de la planta
- Producció de flors i fruits
- Seguretat

6. METODOLOGIA

6.1. Tècniques de tall

- El tall ha de ser net.
- La inclinació màxima ha de ser de 45°.
- El tall s'ha de fer sempre per sobre d'una fulla o gemma i a una distància màxima d'un cm.
- Cal tenir en compte la direcció de la última gemma, ja que aquesta ens marcarà la direcció de la brotada.
- Es procurarà amagar sempre el tall a la vista, fent-lo pel costat contrari a la fulla o gemma.

6.2. Criteris de selecció de branques

Al podar cal tenir cura en l'elecció de les branques que hem de tallar. És molt important respectar aquelles que formen l'estructura de l'arbust i no eliminar-ne una si no tenim una altra que pugui ocupar el seu lloc.

No s'ha de suprimir mai de forma definitiva una branca estructural, és preferible reduir-la progressivament per assegurar que una altra ocuparà el seu lloc.

Al tallar procurarem deixar les branques més vigoroses de l'arbust, és a dir, les que són més grosses, tenen una direcció ascendent i formen l'arbust, ja que són les que faran la brotada amb més facilitat.

6.3. Poda d'arbustos

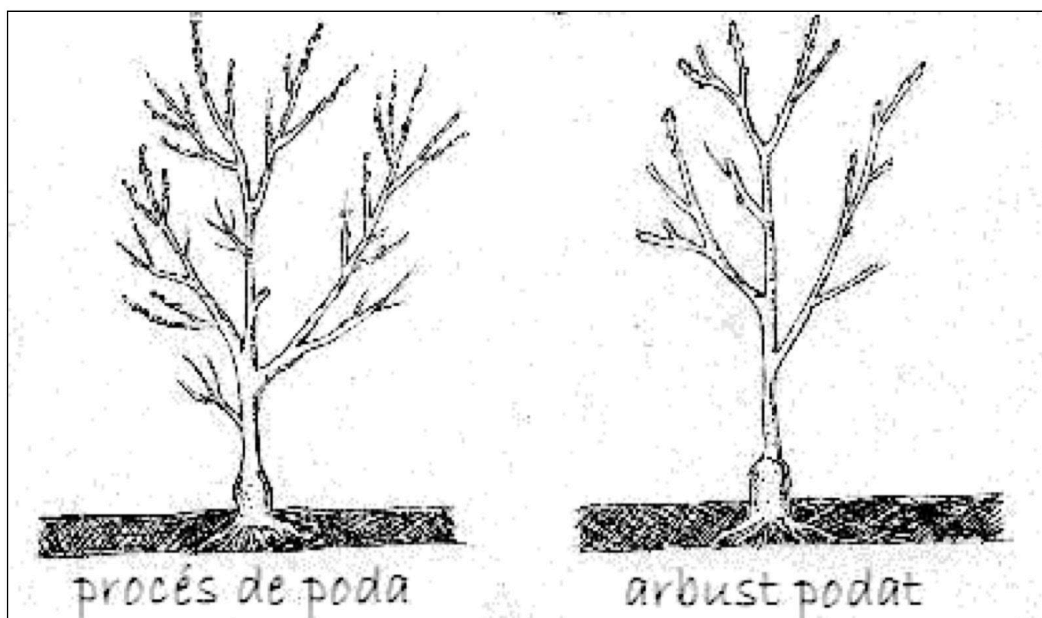
Abans de començar a podar un arbust cal tenir en compte alguns conceptes com:

- Coneixement de la planta.
- Si es cultiva per la vegetació, per la floració/ fructificació.
- On floreix, branca nova o vella.
- Quan floreix (ens marcarà l'època de poda)

Com a recomanació és preferible fer podes periòdiques i suaus que fer podes esporàdiques i dràstiques per així reduir el perímetre de tall, evitar el consum dels recursos de la planta i l'aparició de llucs o "xupons".

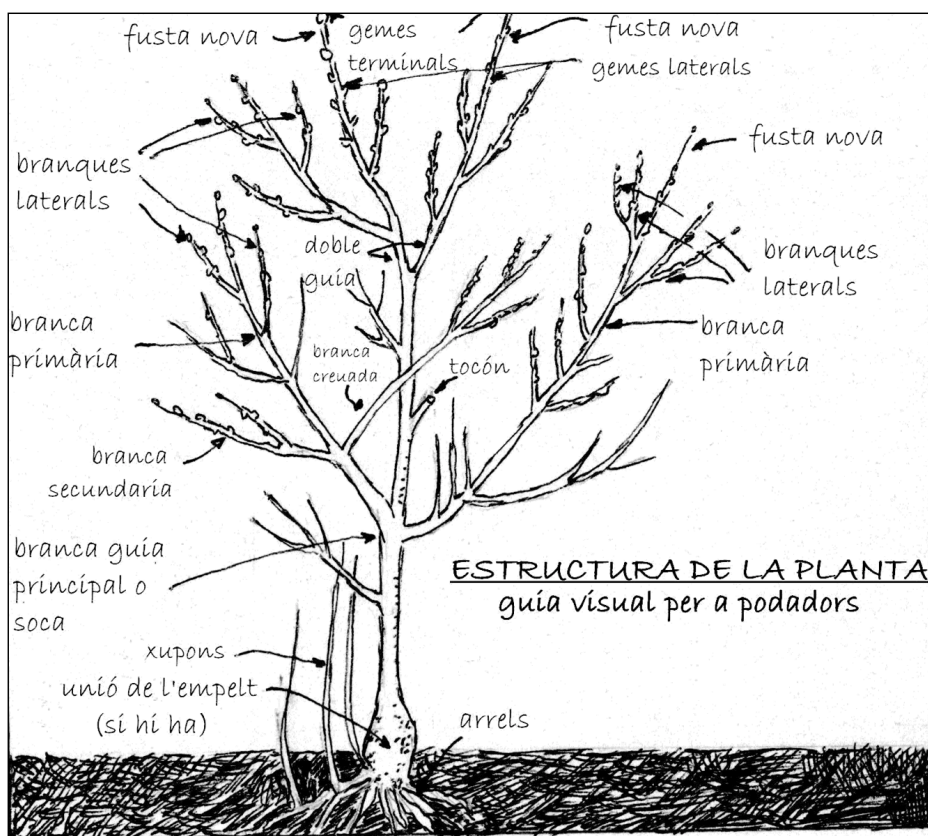
6.3.1. Procés de la poda

- Cal suprimir les branques seques i/o trencades.
- S'han de treure els possibles monyons i corregir els talls incorrectes de podes anteriors.
- Quan dues branques pugnen per un mateix espai cal eliminar la menys vigorosa.
- Quan una branca és molt vella i ha perdut vigor s'ha de treure total o parcialment, sempre que no es modifiqui l'estructura de la planta.
- S'han d'eliminar de forma total o parcial les branques que representin un perill.

Utilitzar guants per protegir les mans de punxades, rascades, talls o el contacte amb organismes patògens, entre d'altres. Portar sempre posades les ulleres protectores per evitar projeccions de fragments o partícules i els protectors auditius si fem servir retalladora de vorades mecànica. Si fem servir mànecs extensibles, usarem casc per protegir el cap de possibles cops. Cal vestir roba d'alta visibilitat, especialment si es treballa en zones de trànsit de vehicles o de vianants, calçat de seguretat de l'any per a tenir la sola en bones condicions i evitar cops o punxades al peu. Es recomana fer servir màniga llarga especialment si els arbustos són espinosos i mascareta antipartícules quan al moure el bran-catge s'aixequi molta pols o pol·len.

6.3.2. Formació de l'estructura de la planta

És la poda que es fa per definir l'estructura de la futura planta.

Aquest tipus de poda és el més important ja que es practica quan la planta és jove o bé quan ha sofert algun tipus de mutilació. Té la finalitat de proporcionar l'estructura desitjada mitjançant un entramat de branques ben distribuïdes que li donen forma i que afavoreixen determinats aspectes pràctics, satisfent així la raó per la qual va ser plantada.

6.3.3. Poda de manteniment o neteja

Es realitza durant el desenvolupament de la planta.

Consisteix en l'eliminació de les parts de la planta trencades, malaltes o mortes, reduint la densitat del brancatge i facilitant l'entrada d'aire i llum, sent aquests factors molt importants per al desenvolupament de la planta.

6.3.4. Rejuveniment de la planta

Es realitza quan la planta està envellida.

Consisteix en l'eliminació de branques o parts d'aquestes per afavorir la brotada de noves branques. Eliminem les més velles sense modificar l'estructura de la planta.

6.3.5. Producció de flors i fruits

Té com a objectiu augmentar la producció de flors i fruits.

Quan interessa estimular la floració cal diferenciar, abans de podar, els arbusts que floreixen a les branques noves, a les branques d'un any o a les branques de més d'un any (ve-geu annexos).

La formació de fruits i llavors exigeix una alta despesa dels recursos emmagatzemats a la planta, per això és aconsellable eliminar-los quan no són del nostre interès o no tenen valor ornamental.

6.3.6. Seguretat

Es pot realitzar en qualsevol moment de la vida de la planta i té la finalitat d'evitar riscos i perills.

Es segueixen bàsicament els criteris donats en aquest procediment sobre poda però donant prioritat, en aquest cas, a l'eliminació de les branques que representen un perill tant per les persones com pels animals o allà on siguin un destorb pels elements de l'entorn.

6.3.7. Eines

Per a realitzar la poda d'arbustos farem servir tres tipus d'eines manuals sempre depenent del perímetre de tall de la branca:

- **Tisores de mà** (per fer talls fins 2,5 cm)
- **Tisores franceses** (per fer talls de 2,5 a 5 cm)
- **Xerrac** (per fer talls de més de 5 cm)

6.4. Retall de vorades

A les vorades d'arbustos de fulla caduca no només és necessari fer el retall perfilant-lo any rera any si no que s'ha de fer una poda d'aclarida cada 3 o 4 anys per facilitar l'accés d'aire i llum a l'interior de l'arbust i la renovació de branques velles. Al mateix temps evitem que moltes branques s'assequin i morin o que s'exposin a infeccions o atacs per insectes.

A les vorades de coníferes s'ha de fer una aclarida per eliminar els monyons de podes anteriors cada dues o tres retallades, la qual cosa afavoreix la penetració de l'aire, la llum i l'aigua al seu interior. Per això, es rebaixarà uns 10-15 cm de la mida final desitjada per la part superior realitzant-se aquest procés en dues vegades per tal de no modificar el perfil i mantenir la seva imatge.

Quan una vorada ha envellit i produeix tiges molt llargues o ha perdut les fulles de la seva part inferior és convenient fer una poda més dràstica per rejuvenir els arbustos que la formen. Els llucs o "xupons" que es formaran ens ajudaran a substituir les parts que volem eliminar.

6.4.1. Procés de retall de vorades

- En primer lloc, cal definir l'alçada i el gruix desitjats.
- S'han de col·locar uns ferros suficientment alts al principi i al final de la tanca i estendre un cordill a l'alçada establerta per marcar el perfil superior i els marges de la tanca.
- Cal rebaixar la vegetació fins el nivell del cordill, sense perfilar.
- Un cop fet això, s'ha de podar primer un dels laterals i després l'altre, seguint la guia del cordill, perfilant i aclarint la tanca.
- Finalment, perfilar i aclarir la part superior de la tanca.

6.4.2. Època d'actuació

Aquesta vindrà determinada per la planta sobre la que actuem i segons l'objectiu que per-seguim.

Les tanques de coníferes es retallaran dos cops l'any evitant les èpoques de més calor i de més fred.

(vegeu annexos)

6.4.3. Eines

El retall de tanques es farà amb l'eina adequada depenent del tipus de vegetal.

- **Tisores de dues mans o retalladora de vorades.** Les farem servir exclusivament per tanques formades per arbustos de fulla petita o per coníferes.

- **Tisora de mà.** Es farà servir per tanques d'arbustos de fulla gran. D'aquesta manera s'evita l'atac de fongs o bacteries per les ferides de les fulles.

6.5. Poda d'enfiladisses

Plantes majoritàriament arbustives que durant el seu creixement emeten tiges molt llargues, d'entre 1,5 i 7 m.

Només requereixen dos tipus de poda: de formació i de manteniment.

6.5.1. Poda de formació

Pot durar entre dos i quatre anys i requereix de dues a tres actuacions per any. Proporciona l'estructura bàsica de la planta.

Els extrems de les tiges principals que estructurin la planta no s'han de tallar fins que no arribin a l'alçada desitjada.

Les branques laterals que puguen de forma vertical requereixen molta energia de la planta pel que cal pinçar-les, és a dir, reduir la seva llargària. Això provoca la brotada de les gemmes laterals, el que ens proporcionarà un entramat de branques capaces de cobrir la superfície per on s'ha de distribuir la planta.

6.5.2. Poda de manteniment

La seva finalitat és rejuvenir i dirigir el creixement de la planta i estimular la seva floració.

Com a norma general, els talls es faran a prop de les tiges principals, deixant brots de 5 a 10 cm.

Els arbustos de fulla caduca es podaran a brocada curta per disminuir la quantitat de pes que aguanta la planta i que aquesta es pugui despenjar.

Als arbustos de fulla persistent se'ls reduirà 1/3 de la seva massa vegetal, per treure'ls-hi pes fent, al mateix temps, una aclarida general.

6.5.3. Eines

Per a realitzar la poda d'enfiladisses farem servir dos tipus d'eines manuals sempre depenent del perímetre de tall de la branca:

- **Tisores de mà** (per fer talls fins 2,5 cm)
- **Tisores franceses** (per fer talls de 2,5 a 5 cm)

7. TREBALLS A REALITZAR DESPRÉS DE LA PODA

Una vegada acabada la poda, s'ha de procedir a retirar el material vegetal eliminat, que serà considerat com a residu vegetal i tractat d'acord amb l'estableix el procediment ambiental PMA/11, deixant la zona d'actuació neta. Cal també assegurar que no quedi cap eina penjada en alguna branca.

8. EQUIPS DE PROTECCIÓ INDIVIDUAL (EPI)

PODA D'ARBUSTOS*	EQUIPS DE PROTECCIÓ INDIVIDUAL SEGONS LA TASCA A REALITZAR					
	Ulleres	Pantalla protectora	Guants	Protectors auditius	Calçat de seguretat	Casc
Retall d'arbustos	X		X		X	
Retall amb retalladora mecànica	X		X	X	X	
Poda amb mànec extensible	X		X		X	X
Neteja posterior	X		X		X	

Mascareta
En cas de que s'actui sobre arbustos que aixequin núvols de pols o pol·len

* NOTA: no consten les tasques realitzades per especialistes, com la poda en alçada, ja que aquests ja disposen d'EPI específics per a la seva feina.

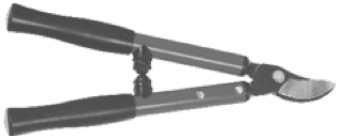

9. ANNEXOS

Annex 1: Eines manuals

Annex 2: Eines mecàniques

Annex 3: Característiques de poda de diferents espècies ornamentals

9.1. Eines manuals

Tijera de una mano		Tijeras de yunque y funda		Tijera de dos manos	
Tisora d'una mà		Tisora de podar de cisalla i funda		Tisora de dues mans	
Tijera francesa de yunque		Tijera francesa		Tijera francesa	
Tisora francesa de cisalla		Tisora francesa		Tisora francesa	
Sierra de arco		Tijeras de pértiga		Serrucho de pértiga	
Serra d'arc		Tisores de perxa		Xerrac de perxa	
Serrucho de pértiga		Serrucho		Hacha	
Xerrac de perxa		Xerrac		Destral	

9.3. Característiques de poda de diferents espècies ornamentals

arbusts	Família	Època floració	Època poda	Tipus de poda
<i>Abelia X grandiflora</i>	Caprifoliaceae	maig a setembre	final de l'hivern	Aclarida, rejuveniment, escorçar branques massa llargues
<i>Arbutus X unedo</i>	Ericaceae	octubre-febrer	tardor	De creixement lent, per tant no s'ha de podar.
<i>Berberis sp</i>	Berberidaceae	abril-juny	després floració	Rebaixar la copa i eliminar branques seques
<i>Bougainvillea sp</i>	Nyctaginaceae	abril-octubre	final de l'hivern	Floreix a branca nova, treure xupons i retindrà la vegetació
<i>Buddleja X davidii</i>	Buddlejaceae	juliol-setembre	febrer	Floreix sobre branca nova, brocada a 5-6 cm
<i>Buddleja X globosa</i>	Buddlejaceae	juliol-setembre	febrer	Floreix sobre branca vella, poda lleugera després de la floració.
<i>Buxus sp</i>	Buxaceae	juliol-setembre	abril i setembre	Retall amb tisores de dues mans
<i>Cestrum X fasciculatum iparqui</i>	Solanaceae	abril-juny	després floració	Floreix a branca nova, fer una poda forta.
<i>Cestrum X nocturnum</i>	Solanaceae	juliol-setembre	després floració	Floreix a branca nova, fer una poda forta.
<i>Chaenomeles X japonica</i>	Rosaceae	febrer-març	després floració	Floreix a Branca vella. Aclarida i branques massa velles i trencades
<i>Coronilla X valentina glauca</i>	Fabaceae	abril-maig	després floració	Retallar branques principals, fer una poda de renovació, eliminar branques massa velles
<i>Cortaderia sp</i>	Poaceae	agost-setembre	hivern	Retallar a ran de terra amb tisores de dues mans
<i>Cotoneaster sp</i>	Rosaceae	abril-juliol (flor) novembre-gener (fruit)	Caducifolis - febrer Persistent - abril	Rebaixar branques i treure xupons
<i>Deutzia X scabra</i>	Philadelphaceae	abril-juny	després floració	Floreix branca nova, eliminar la meitat de les branques que ja han florit i clarejar
<i>Dombeya sp</i>	Sterculiaceae	febrer-maig	després floració	Reduir el volum, aclarida
<i>Elaeagnus sp</i>	Elaeagnaceae	hivern-primavera	Persistents - abril-maig Caducifolis - final de l'hivern	Persistents - Retall de branques massa llargues Caducifolis - poda enèrgica
<i>Escallonia sp</i>	Escalloniaceae	abril-juny	final de l'hivern	Rebaixar el volum de la planta, floreix a branca nova
<i>Forsythia sp</i>	Oleaceae	març-abril	després floració	Floreix a branca d'un any. Eliminar les branques que ja han florit.
<i>Fuchsia sp</i>	Onagraceae	maig-octubre	gener-març	Tallar un terç de l'allargada de la fusta més vella

arbusts	Família	Epoca floració	Epoca poda	Tipus de poda
<i>Hebe</i> sp	Scrophulariaceae	juny-octubre	març-abril	Floreix a branca nova. Rebaixar branques i aclarir la copa
<i>Hibiscus X syriacus</i>	Malvaceae	juliol-setembre	final de l'hivern	A brocada de 2-3 gemes
<i>Hibiscus X rosa-sinensis</i>	Malvaceae	juny-novembre	primavera	Reducció de volum
<i>Hydrangea</i> sp	Hydrangeaceae	maig-juliol	final de l'hivern	Floreix branca nova. Eliminar la fusta mes vella i rebaixar les branques que ja han florit
<i>Jasminum X humile</i> <i>/ nudiflorum</i>	Oleaceae	febrer-març	després floració primavera	Tallar bona part de la fusta, brocades a 10cm de la tija
<i>Jasminum X azoricum</i> / <i>grandiflorum</i>	Oleaceae	maig-juliol	abril	Poda molt lleugera
<i>Lagerstroemia</i> sp	Caprifoliacea Lythraceae	agost-setembre	febrer-març	Eliminar les branques febles i reduir a 2-3 gemes totes les branques fortes
<i>Lantana</i> sp	Verbenaceae	maig-octubre	final de l'hivern	Floreix a branca nova. Reduir a 10cm totes les branques de l'any passat
<i>Ligustrum</i> sp	Oleaceae	maig-juny	primavera-tardor	Aclarida i contenció de volum. Admet podas dràstiques
<i>Medicago</i> sp	Fabaceae	abril-juliol	tardor quan brota	Reduir volum. Admet podes dràstiques
<i>Myoporum</i> sp	Myoporaceae	abril-juny	final de l'hivern	Rebaixar un terç el seu volum
<i>Nerium</i> sp	Apocynaceae	maig-setembre	després floració	Rejuveniment. Triar els brots de l'any anterior
<i>Phlomis</i> sp	Lamiaceae	maig-juliol	després floració	Treure branques danyades i ordenar l'arbust
<i>Philadelphus</i> sp	Hydrangeaceae	abril-maig	final de l'hivern	Treure les branques que han florit per segon any. Despuntar les branques d'un any que han de florir
<i>Pittosporum</i> sp	Pittosporaceae	abril-juny	final de l'hivern o l'estiu	Retall, aclarida, suporta be els talls i brota amb molta facilitat
<i>Punica</i> sp	Punicaceae	maig-setembre	final de l'hivern	Treure xupons, branques velles, rebaixar un terç les branques que han florit l'any passat.
<i>Photinia</i> sp	Rosaceae	març-abril	tardor	Aclarida i neteja

arbusts	Família	Època floració	Època poda	Tipus de poda
<i>Prunus X laurocerasus</i>	Rosaceae	març-abril	després floració	Mantenir el volum i donar forma a la copa. En tanques es pot fer a l'agost- Setembre, petits talls per mantenir (poda en verd)
<i>Prunus X cerasifera "atropurpurea"</i>	Rosaceae	febrer-març	després floració	Floreix sobre branca d'un any. Eliminar xupons i rebaixar les branques per obligar la planta a emetre més vegetació
<i>Spiraea X japonica</i>	Rosaceae	juny-juliol	final de l'hivern	Floreix sobre branca nova. treien part de les branques velles i reduir un terç la llargada de les branques
<i>Spiraea cantoniensis</i>	Rosaceae	març-abril	després floració	Reduir un terç la llargada de les branques que ja han florit
<i>Syringa sp</i>	Oleaceae	abril-maig	Juny, després de la brotada	Tallar les inflorescències seques
<i>Tecomaria sp</i>	Bignoniaceae	juliol-novembre	final de l'hivern	Tallar a 10-15cm les branques que han florit, per retenir la vegetació. Cada 2-3 anys eliminar les branques velles i mes internes
<i>Teucrium sp</i>	Lamiaceae	març-juny	maig i final estiu	Acceptà el retall sense problemes
<i>Viburnum X tinus</i>	Caprifoliaceae	primavera o hivern	després floració	Poda lleugera, aclarida i rebaixa de vegetació
<i>Viburnum X opulus</i>	Caprifoliaceae	hivern	després floració	Poda lleugera, aclarida i rebaixa de vegetació
<i>Weigela sp</i>	Caprifoliaceae	abril-juny	després floració	Rebaixar les branques que han florit
<i>Wisteria sp</i>	Fabaceae	abril-maig	juliol i l'hivern	Al juliol tallar les branques laterals noves a 5-6 gemes, a l'hivern les mateixes branques es rebaixen a 2-3 gemes, així s'obté una bona floració i es controla la planta.
<i>Tamarix X gallica</i>	Tamaricaceae	estiu	hivern	Floreix a branca nova, admet podes enèrgiques

Arbustos que floreixen a l'estiu o la tardor i que es poden a l'hivern o la primavera

<i>Buddleja davidii</i> <i>Cestrum nocturnum</i> <i>Datura arborea</i> <i>Hibiscus syriacus</i> <i>Hydrangea grandiflora</i> <i>Jasminum nudiflorum</i> <i>Lagerstroemia indica</i> <i>Lantana camara</i>	<i>Nerium oleander</i> <i>Rhus sp</i> <i>Robinia hispida</i> <i>Spiraea sp</i> <i>Tamarix gallica</i> <i>Tamarix hispida</i> <i>Vitex agnus-castus</i>
--	--

Arbustos que floreixen a l'hivern o primavera i que es poden després de la floració (poda en verd)

<i>Chaenomeles japonica</i>	<i>Lonicera fragrantissima</i>
<i>Cistus albidus</i>	<i>Philadelphus coronarius</i>
<i>Coronilla valentina glauca</i>	<i>Prunus cerasifera atropurpurea</i>
<i>Deutzia scabra</i>	<i>Punica granatum</i>
<i>Euphorbia pulcherrima</i>	<i>Salix capraea</i>
<i>Forsythia intermedia</i>	<i>Spartium junceum</i>
<i>Forsythia suspensa</i>	<i>Spiraea cantoniensis</i>
<i>Genista monosperma</i>	<i>Spiraea japonica</i>
<i>Hydrangea macrophylla</i>	<i>Syringa vulgaris</i>
<i>Jasminum nudiflorum</i>	<i>Tamarix gallica</i>
<i>Kerria japonica</i>	<i>Viburnum opulus</i>

Arbustos que no necessiten poda (només neteja)

Decoratius per les fulles o fruits	Decoratius per les flors i fulles
<i>Arbutus unedo</i> <i>Aucuba japonica</i> <i>Berberis vulgaris</i> <i>Elaeagnus pungens</i> <i>Euonymus japonicus</i> <i>Ilex aquifolium</i> <i>Mahonia aquifolia</i> <i>Osmanthus fragrans</i> <i>Photinia glabra</i> <i>Pyracantha sp</i> <i>Raphiolepis indica</i> <i>Raphiolepis umbellata</i>	-de floració hivernal o primaveral- <i>Callistemon speciosus</i> <i>Camellia japonica</i> <i>Gardenia jasminoides</i> <i>Paeonia suffruticosa</i> <i>Punica granatum nana</i> <i>Viburnum tinus</i>
	-de floració estival- <i>Abelia floribunda</i> <i>Abelia triflora</i> <i>Abutilon striatum</i> <i>Abutilon pictum</i> <i>Caesalpinia gilliesi</i> <i>Cassia corymbosa</i> <i>Escallonia sp</i> <i>Hibiscus rosa-sinensis</i>